

Реагування УВКБ ООН у сфері захисту

- Заходи із реагування УВКБ ООН та наших партнерів у сфері захисту надають індивідуальну підтримку тим, хто її найбільше потребує. Вони спрямовані на зміцнення інклюзивних національних систем і послуг, а також заохочує участь внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і осіб, які повертаються, у прийнятті рішень, які їх стосуються.
- Наша реакція у сфері захисту доповнює, зміцнює та посилює спроможність національних служб захисту надавати послуги населенню, яке зростає та потребує допомоги, відповідно до Меморандумів про взаєморозуміння, укладених з міністерствами та обласними органами влади.
- Реалізуючи наші заходи у сфері захисту, ми працюємо безпосередньо з громадами, у тому числі з нашою мережею, яка налічує близько числа 550 громадських організацій, близько 100 Рад у справах ВПО та переважно місцевими партнерами з НУО. У 2025 році УВКБ ООН співпрацює з 14 переважно національними партнерами.

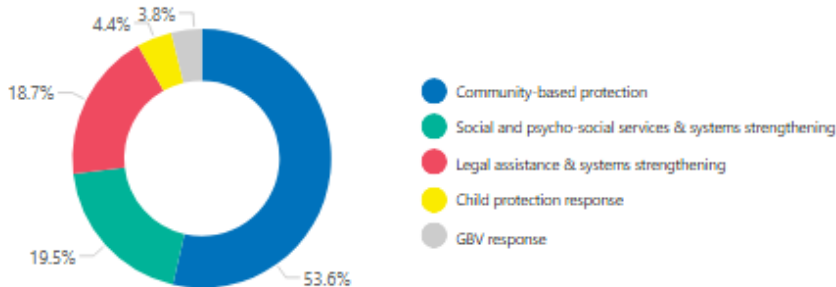
УВКБ ООН та наш партнер БФ «Право на захист» надали підтримку в облаштуванні зони очікування на пункті пропуску «Краковець-Корчова». З 2022 року УВКБ ООН та партнери у тісній співпраці з Державною прикордонною службою працюють на 30 пунктах пропуску, де здійснюють моніторинг ситуації та надають невідкладну допомогу людям на кордонах. © Львівська митниця, 10 березня 2025 року.

- У першому кварталі 2025 року **реагування УВКБ ООН у сфері захисту охопило 132 597 осіб**. З них 71% — жінки, 35% — люди віком понад 60 років, а понад 6% — неповнолітні. 14 000 осіб, які отримали підтримку, — це люди з інвалідністю.
- УВКБ ООН та партнери сприяли просуванню змін у законодавстві та політиці через **57 адвокаційних і судових заходів**, спрямованих на покращення доступу до прав і послуг для вимушено переміщених осіб та осіб без громадянства.
- Також було підтримано **337 організацій громадянського суспільства**, зокрема організації, засновані на громаді, та ради ВПО, а **13 урядових структур отримали технічну допомогу**.
- Доступ до послуг був покращений для **20 377 осіб, які проживають у місцях тимчасового проживання**. Із них 35% — це люди похилого віку, а 2 000 осіб — люди з інвалідністю.

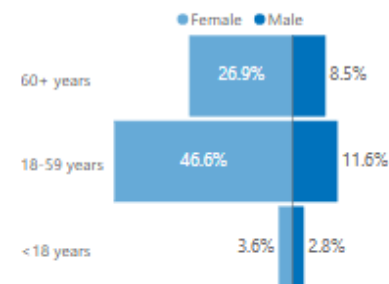
Protection response: regional reach

Protection response overview

Protection response: age and sex breakdown

*Цифри можуть бути скориговані після верифікації.

Підтримка національної системи захисту

Метою УВКБ ООН є підтримка та зміцнення національної системи захисту внутрішньо переміщених осіб та інших постраждалих від війни осіб, шукачів притулку, біженців, а також осіб без громадянства. Для досягнення цієї мети, ми тісно співпрацюємо з урядовими партнерами на центральному та місцевому рівнях і зміцнюємо роль громад, які з початку війни активізувалися і стали першими хто реагує на потреби постраждалих. Наша робота на підтримку національної системи захисту сприяє локалізації та більшій стабільності нашої реакції захисту.

У 2025 році основними урядовими партнерами програми захисту УВКБ ООН є Офіс Президента України, Міністерство соціальної політики, його регіональні департаменти соціального захисту та центри надання соціальних послуг, Міністерство розвитку, Міністерство юстиції та його центри безоплатної правової допомоги і відділи державної реєстрації актів цивільного стану, Міністерство закордонних справ і його консульські служби, Міністерство національної єдності, Державна міграційна служба і Державна прикордонна служба Міністерства внутрішніх справ, а також Національний координаційний центр із питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, створений під егідою Першої леді. Крім того, УВКБ ООН підтримує тісну співпрацю з Офісом Уповноваженого Верховної Ради з прав людини, а також із Тимчасовою спеціальною парламентською комісією з питань внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

ОСНОВНІ ПОДІЇ - I квартал 2025 року

Партнерство з Міністерством національної єдності для підтримки вимушено переміщених українців у збереженні зв'язку з домом

7 березня 2025 року [УВКБ ООН та Міністерство національної єдності України підписали Меморандум про взаєморозуміння](#), що започатковує стратегічне партнерство з метою підтримки українців, які були змушені тікати — як у межах України, так і за кордон — у збереженні зв'язку з рідною країною та громадами, а також у досягненні сталих рішень. УВКБ ООН співпрацюватиме з Міністерством над розробкою правової та політичної бази відповідно до міжнародних стандартів, яка дозволить забезпечити сталий підхід до розв'язання проблем переміщення. Співпраця також спиратиметься на ключову роль організацій, очолюваних біженцями та ВПО, рад ВПО, організацій, заснованих на громаді, та інших представників громадянського суспільства у зміцненні соціальних і культурних зв'язків, участі на місцевому рівні, (ре)інтеграції та згуртованості. Крім того, УВКБ ООН надаватиме підтримку Міністерству у розвитку інституційного та технічного потенціалу, зокрема — у забезпеченні мережі Unity Hubs послугами, розширенні цифрових інформаційних платформ, таких як мобільний застосунок Міністерства «Єдність» та вебсайт УВКБ ООН «Україна – це дім». Також передбачається співпраця в галузі збору та аналізу даних щодо соціально-економічного становища, конкретних потреб, вразливостей і майбутніх намірів вимушено переміщених українців.

Знайти дім вдалені від дому

У 2022 році Євгенія втекла зі Слов'янська разом із двома дітьми на самому початку повномасштабного вторгнення. Уперше вона втратила дім ще у 2014 році. Проте цього разу вона вирушила аж до Польщі, побоюючись, що війна охопить всю країну. Через два роки, у 2024-му, Євгенія повернулася до України, але не змогла повернутися до свого дому, який наразі перебуває під тимчасовою окупацією. Замість цього вона з дітьми переїхала до міста Дрогобич у Львівській області, де знайшла свій «дім вдалені від дому». Євгенія знайшла роботу в громаді, що дозволило їй піклуватися про себе та дітей. Вона також приєдналася до місцевої ради ВПО, щоб допомагати іншим легше інтегруватися в новому середовищі. «Підтримка громади була для мене неоціненною, коли я опинилася в ситуації переміщення. Зараз, маючи досвід і можливості, я можу віддячити громаді і допомагати іншим», — каже вона.

Посилення громадянського суспільства — участь у програмі «Відкритий світ»

У березні 2025 року делегація з шести українок взяла участь у 10-денній програмі «Відкритий світ», що фінансується Конгресовим офісом міжнародного лідерства США. Ця програма спрямована на налагодження зв'язків між делегатами та їхніми колегами в громадах США з метою просування міжнародного партнерства задля побудови миру та глобальної безпеки. Серед делегаток були кілька номінанток від УВКБ ООН, які представляли організації громадянського суспільства з Київської, Дніпропетровської та Тернопільської областей. Надихнувшись цінним досвідом, делегатки повернулися в Україну з розширеним баченням лідерства в громадах та залучення громадськості. Обмін дозволив їм ознайомитися з інноваційними підходами до роботи, які використовують американські організації та установи, і які вони тепер прагнуть адаптувати до власної діяльності в Україні. Делегатки також отримали цінні нові контакти, які вже використовують для залучення фінансування, адвокації та реалізації спільних ініціатив — що ще раз підтверджує цінність обміну досвідом та співпраці між країнами й організаціями.

Шестеро українських учасниць програми «Відкритий світ», організованої Конгресом США, багато з яких мають власний досвід переміщення, представляють різні організації громадянського суспільства, зокрема ініціативи, очолювані ВПО та громадськими активістами, ради ВПО, а також Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Декілька з них зазначили, що участь у програмі надала їм платформу для міжнародної адвокації на захист прав переміщених українців.

ЕВАКУАЦІЯ: НІКОГО НЕ ЗАЛИШИТИ ПОЗАДУ

У першому кварталі 2025 року евакуація людей з постраждалих регіонів продовжувалась у Сумській, Харківській, Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій та Херсонській областях, за даними місцевої влади, було переміщено понад 77 000 осіб. **Люди похилого віку часто є останніми**, хто покидає свої домівки, і становлять майже 30% від усіх евакуйованих, що доповнює загальну тенденцію: людей старшого віку стає дедалі більше серед ВПО в Україні. **Деякі не можуть залишити небезпечні райони самостійно**. Це стосується як осіб, які проживають у спеціалізованих установах, так і тих, хто має постійні потреби в догляді. За оцінками Міністерства соціальної політики, ця група налічує близько 20 000 осіб. Дві установи — в Сумах і Дніпрі — вже зазнали обстрілів у 2024 році. Ця категорія осіб перебуває під особливо великим ризиком бути залишеними, адже евакуація та розміщення таких людей є особливо складним завданням.

У Сумській області понад 47 000 осіб були змушені евакуйоватися через різке погіршення безпекової ситуації у прифронтових громадах. Близько 30% з них — люди похилого віку. У багатьох випадках вони залишали свої домівки наодинці, втративши останнє, що мали, включно з усією своєю соціальною мережею підтримки. Через нестачу належних місць для проживання та обмеженість ресурсів соціальних служб, місцева влада не завжди має змогу запропонувати відповідні рішення. Влада Сумської області — не єдина в цій ситуації. Забезпечення гідного житла з постійним доглядом для літніх людей та людей з інвалідністю залишається однією з найкритичніших прогалин, яка перешкоджає безпечній та гідній евакуації і розміщенню цих вразливих категорій населення.

Партнер УВКБ ООН — «Проліска» — надає підтримку людям похилого віку під час евакуацій з прифронтових громад, а також після прибуття до транзитного центру в місті Суми. © Тарас Шевченко, БФ «Проліска», березень 2025 року.

Підтримка безпечної та гідної евакуації і переселення людей похилого віку та людей з інвалідністю з прифронтових територій, а також розширення соціальних послуг, які відповідають їхнім потребам і забезпечують безперервний доступ до догляду в умовах переміщення, залишається одним із пріоритетів УВКБ ООН у 2025 році та включає такі напрямки:

- **Допомога з евакуацією та прийняттям** УВКБ ООН і його партнери надають допомогу в евакуації людей похилого віку та осіб з обмеженою мобільністю, зокрема забезпечують транспорт і соціальний супровід. У транзитних зонах та місцях прийому евакуйованих партнери надають базові речі, консультації, допомогу в пошуку житла, психосоціальну підтримку, юридичну допомогу, а також транспортування до наступного пункту призначення і супровід кейс-менеджера.
- **Надання соціальних послуг та розбудова спроможності** УВКБ ООН продовжує тісну співпрацю з Міністерством соціальної політики України та його територіальними підрозділами з метою посилення соціальних послуг, які найбільш необхідні для внутрішньо переміщених літніх людей і людей з інвалідністю, зокрема тих, хто був евакуйований із прифронтових територій. Підтримка включає **співпрацю з двома санаторіями Міністерства — у Миргороді та Трускавці**, де надаються послуги з підтриманого проживання, стаціонарного догляду та соціальної адаптації. Це сприяє реалізації бачення Міністерства щодо трансформації цих санаторіїв у тимчасові соціальні установи, які можуть функціонувати як центри прийому з безперервним доглядом для новоприбулих ВПО.
- **Реконструкція приміщень для проживання та надання соціальних послуг:** З метою збільшення кількості доступних приміщень, які можуть забезпечити проживання та необхідні соціальні послуги, УВКБ ООН разом із партнерами проводить реконструкцію до 10 об'єктів, придатних для підтриманого проживання та стаціонарного догляду. Серед них — нещодавно відкритий заклад підтриманого проживання у місті Стрий, Львівська область. Кластери Захисту та Координації та управління таборами (СССМ) також координують реалізацію останнього гранту Українського гуманітарного фонду (UHF), в межах якого шість партнерських організацій адаптують 12 приміщень для підтриманого проживання та стаціонарного догляду, а також 130 місць компактного проживання, здатних прийняти 1 150 осіб з обмеженою мобільністю.
- **Підтримка на рівні громад:** Підтримка на рівні громад є ключовою для людей похилого віку та осіб з інвалідністю, які під час евакуації втрачають звичне соціальне оточення. Місцеві організації громадянського суспільства та навчені волонтери з громад, зокрема соціальні фасилітатори УВКБ ООН, допомагають таким людям: адаптуватися до нового середовища, налагодити соціальні зв'язки в новій громаді, подолати ізоляцію, та підтримувати незалежне життя навіть у складних умовах переміщення.

Підтримка безпечної та гідної евакуації і переселення людей похилого віку та осіб з інвалідністю потребує тісної співпраці гуманітарних партнерів та партнерів з питань відновлення. УВКБ ООН разом із Кластером із захисту продовжує активно просувати інтереси цієї категорії населення серед відповідних зацікавлених сторін, зокрема в межах Стратегії Центральності захисту Гуманітарної координаційної групи (НСТ), з метою залучення ширшої підтримки.

МОНІТОРИНГ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТА ПОШУКУ РІШЕНЬ

Діяльність УВКБ ООН та його партнерів із моніторингу у сфері захисту та пошуку рішень охоплює три основні напрями:

- Моніторинг ситуації із захистом** внутрішньо переміщених осіб (ВПО), осіб, які повернулися, та інших постраждалих від війни в Україні, зокрема в межах загальнонаціональної ініціативи, очолюваної Кластером із захисту, а також за допомогою тематичних досліджень у сфері захисту. Крім того, УВКБ ООН і партнери здійснюють правовий моніторинг, щоб підтримати адвокацію.
- Прикордонний моніторинг** здійснюється на 30 міжнародних пунктах пропуску між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Молдовою. Спеціалісти з моніторингу кордону надають інформацію, правову допомогу, консультації з питань захисту та соціальну підтримку людям, які залишають Україну в пошуках міжнародного захисту, а також тим, хто повертається в Україну. У першому кварталі 2025 року монітори УВКБ ООН надали безпосередню підтримку 2 646 особам на кордоні.
- Моніторинг намірів і перспектив біженців з України, осіб, які повернулися, та внутрішньо переміщених осіб (ВПО)** здійснюється з метою формування планування, орієнтованого на людину, надання актуальної інформації через платформу «Україна - дім», а також підтримки осіб, які повертаються, у процесі досягнення сталого рішення.

Результати моніторингу інформують про планування та програму УВКБ ООН і допомагають визначити тих, хто найбільше потребує. Результати також поширюються через відповідні координаційні платформи для інформування ширшої гуманітарної допомоги та реагування на відновлення.

Основні результати моніторингу

Робоча група з надання правової допомоги Кластеру із захисту під головуванням УВКБ ООН виявила основні **юридичні труднощі**, з якими стикалися внутрішньо переміщені особи, особи, які повернулися, та інші постраждалі від війни, у першому кварталі 2025 року. Серед виявлених труднощів — проблеми з реєстрацією як внутрішньо переміщеної особи та отриманням передбачених для ВПО виплат. Люди з тимчасово окупованих територій також стикалися з труднощами у встановленні юридичних фактів народження або смерті, що може перешкоджати реалізації їхніх прав. Спеціалісти з правового моніторингу й надалі відзначають труднощі з оформленням права власності на житло у зв'язку зі знищенням архівів. Крім того, в правничих бюлетенях надається стислий виклад основних бар'єрів, з якими люди стикаються при спробі отримати нову житлову субсидію на оренду. Детальніше читайте у [бюлетенях з правничої допомоги за січень, лютий та березень 2025 року](#).

У цілому, рівень **транскордонної мобільності в перші три місяці 2025 року** відповідає показникам I кварталу 2024 року, із помітним, але тимчасовим зниженням у лютому обох років. Низхідна тенденція транскордонної мобільності, яка спостерігалася у вересні 2024 року, продовжилася у I кварталі 2025 року — кількість перетинів кордону зменшилася приблизно на 700 тисяч порівняно з IV кварталом 2024 року. Серед тих, хто повертався до України, 66% планували перебувати в країні недовго — менше ніж один місяць. Основною причиною повернення були сімейні обставини. Серед тих, хто виїжджав з України, 10% були внутрішньо переміщеними особами до моменту виїзду, а 17% зазначили, що покидають країну вперше з початку повномасштабного вторгнення. Занепокоєння з приводу безпеки й надалі залишається головною причиною виїзду з України для майже всіх опитаних на момент виїзду. У середньому 70% опитаних не були впевнені щодо тривалості свого перебування за кордоном, а 60% заявили про намір повернутися до України, якщо ситуація стабілізується. Детальніше читайте у наших [коротких оглядах і дашбордах з моніторингу на кордонах](#).

Останній раунд регіонального дослідження **намірів** УВКБ ООН (липень-серпень 2024 року) виявив, що 61% біженців сподіваються або планують повернутися в Україну, що на 4% менше порівняно з останнім дослідженням намірів у лютому 2024 року. Тих, хто не визначився або не планує повертатися, дещо зросло на 3% і 1% відповідно порівняно з півроком тому. Наміри ВПО повернутися залишаються незмінними — 73%. Дивіться результати останнього дослідження УВКБ ООН щодо намірів №6: [Життя на паузі: Наміри та перспективи українських біженців і ВПО № 4](#).

ДОНОРИ

УВКБ ООН вдячне за важливу підтримку, надану нашими головними державними донорами, а також за щедрі внески від окремих осіб і приватного сектору, а також тих, хто зробив внесок у програми УВКБ ООН за допомогою цільових і нецільових коштів.

ДЛЯ ОТРИМАННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ:

- Завітайте на [портал даних по Україні](#), щоб отримати більше інформації [ТУТ](#).
- Відвідайте веб-сайт УВКБ ООН в Україні [ТУТ](#).

КОНТАКТИ:

- Ніна Шрепфер, помічник представника з питань захисту, УВКБ ООН в Україні schrepfe@unhcr.org

Звертайтеся на гарячу лінію **УВКБ ООН за номером 0-800-307-711** для зворотнього зв'язку і отримання поради щодо допомоги та послуг.